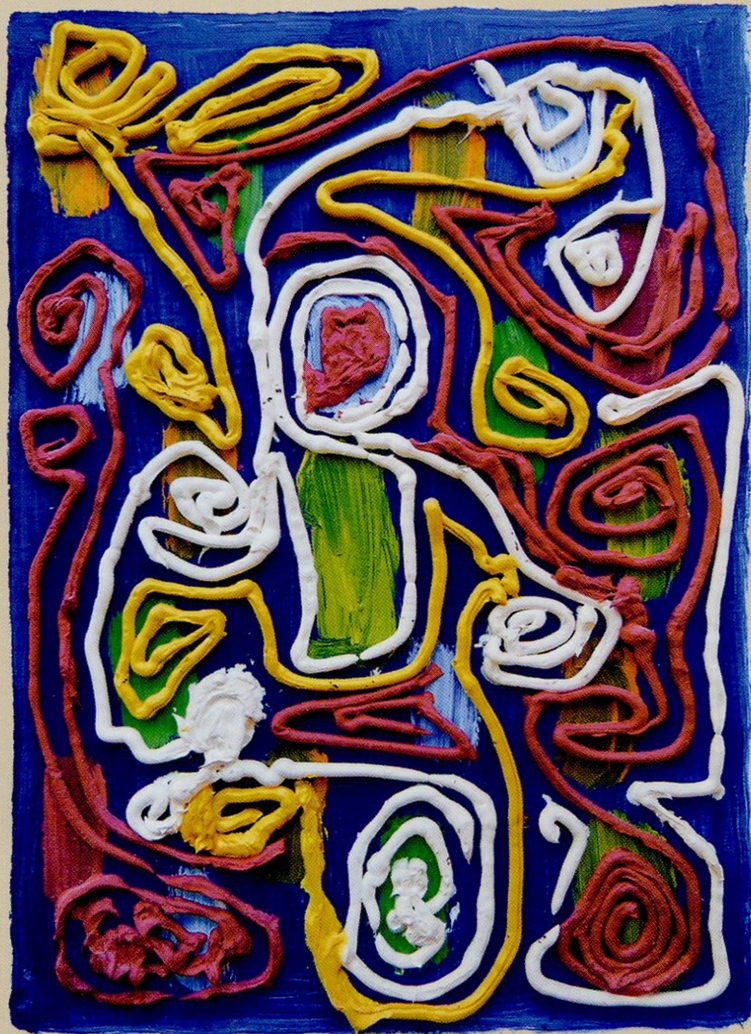

УД(0)0-5
Ї-66

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: КРЕАТИВНІСТЬ, КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ, ЕКОСИСТЕМА

Проект TEMPUS-INNOLAB об'єднує 10 університетів-партнерів
з України, Білорусі, Великобританії, Греції, Естонії

УНІВЕРСИТЕТ М. БРЕДФОРД, ВЕЛИКОБРИТАНІЯ (КООРДИНАТОР ПРОЕКТУ)
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ», УКРАЇНА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ
ІНСТИТУТ», УКРАЇНА
БІЗНЕС-ІНКУБАТОР ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ, УКРАЇНА
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ЯНКИ КУПАЛИ, БІЛОРУСЬ
ПОЛОЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, БІЛОРУСЬ
ТАЛЛІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ, ЕСТОНІЯ
УНІВЕРСИТЕТ АРИСТОТЕЛЯ В М. САЛОНІКИ, ГРЕЦІЯ

Проект ТЕМПУС IV-5 «Інноваційні лабораторії: використання відкритих інноваційних навчальних платформ та дослідницької діяльності у підприємницькій освіті з метою посилення участі та інноваційного потенціалу університетів у постсоціалістичних суспільствах» (ІННОЛАБ)

The TEMPUS IV-5 Project «Innovation Laboratories: using an open innovation learning platform & action research in enterprise education in order to enhance the engagement & innovative capabilities of Universities in Post-Socialist Societies» (INNOLAB)

INNOVATION ENTREPRENEURSHIP: CREATIVITY, COMMERCIALIZATION, ECOSYSTEM

HANDBOOK FOR UNIVERSITIES

Edited by Professor *Iurii Bazhal*

Kyiv
University Publishing House
PULSARY
2015

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: КРЕАТИВНІСТЬ, КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ, ЕКОСИСТЕМА

Навчальний посібник
для вищих навчальних закладів

За редакцією доктора економічних
наук професора *Ю. М. Бажала*

Київ
Університетське видавництво
ПУЛЬСАРИ
2015

УДК 330.341.1(075.8)

ББК 65.01я73

I-66

Авторський колектив:

Ю. Бажал (передмова, гл. 13); І. Бакушевич (гл. 14); У. Венесаар (гл. 1, 3.1.3.2); Т. Го-
раєва (гл. 12); Г. Григор'єв (гл. 15); О. Гуменна (гл. 7); Н. Іванова (гл. 2, 3.3); К. Каланта-
рідіс (передмова, гл. 2, 3.3); О. Косенко (гл. 11.3, 11.4); С. Кречко (гл. 12); О. Мельников
(гл. 6); Р. Нестеренко (гл. 8, гл. 9, гл. 10, 11.1, 11.2); О. Опекун (гл. 12); П. Перерва (гл. 8,
гл. 9, 11.2, 11.4); К. Пічик (гл. 4); О. Савченко (гл. 1, 3.1, 3.2, гл. 8, гл. 10, 11.1); С. Слава
(гл. 2, 3.3); Н. Чала (гл. 5)

Authors:

I. Bazhal (foreword; Ch. 13); I. Bakushevych (Ch. 14); U. Venesaar (Ch. 1, 3.1, 3.2);
T. Garaeva (Ch. 12); N. Hryhoriev (Ch. 15); O. Gumenna (Ch. 7); N. Ivanova (Ch. 2, 3.3);
C. Kalantaridis (foreword; Ch.2, 3.3); O. Kosenko (11.3, 11.4); S. Krachko (Ch. 12); O. Melnikov
(Ch. 6); R. Nesterenko (Ch. 8, Ch. 9, Ch. 10, 11.1, 11.2); A. Opekun (Ch. 12), P. Pererva
(Ch. 8, Ch. 9, 11.2; 11.4); K. Pichyk (Ch. 4); O. Savchenko (Ch. 1, 3.1, 3.2, Ch.8, Ch. 10, 11.1),
S. Slava (Ch. 2, 3.3), N. Chala (Ch. 5)

Навчальний посібник підготовлено колективом авторів — учасників міжнародного
проекту TEMPUS IV-5 «Інноваційні лабораторії: використання відкритих інновацій-
них навчальних платформ та дослідницької діяльності у підприємницькій освіті з метою
посилення участі та інноваційного потенціалу університетів у постсоціалістичних суспі-
льствах». У посібнику міститься матеріал для вивчення ключових компонентів сучасно-
го інноваційного підприємництва: методів стимулювання та практичного застосування
креативного мислення, інноваційного менеджменту підприємства, управління інтелек-
туальною власністю та формуванням сучасної інноваційної екосистеми. Для студентів і
викладачів вищих навчальних закладів, а також підприємців-інноваторів.

The handbook is prepared by a team of authors who are participants of the international
TEMPUS IV-5 Project «Innovation Laboratories: using an open innovation learning platform
& action research in enterprise education in order to enhance the engagement & innovative
capabilities of Universities in post-socialist societies». The handbook contains materials for
studying of key components of modern innovative entrepreneurship: methods to stimulate and
practical applications of creative thinking, innovation management in enterprise, management
of intellectual property and formation of the modern innovation ecosystem. For students and
teachers of Universities, and for entrepreneurs-innovators.

Рецензенти:

Г. Андрощук, канд. екон. наук, проф.,

І. Бураковський, д-р екон. наук, проф.,

В. Россоха, д-р екон. наук, проф.

Рекомендовано до друку Ухвалою Вченої ради Національного університету «Києво-
Могилянська академія» від 25 грудня 2014 року, протокол № 20 (засідання 33, п. 4)

© Автори, 2015

© Міщук Л. В., художнє оформ-
лення, 2015

© Університетське видавництво
ПУЛЬСАРИ, 2015

ISBN 978-617-615-047-3

ЗМІСТ

Передмова.....	11
Розділ I. Інноваційне підприємництво як креативний процес.....	13
Глава 1. Креативність у інноваційному підприємстві.....	13
1.1. Стратегія креативності: підприємницький аспект.....	13
1.2. Сутність креативного менеджменту.....	18
1.3. Інноваційні аспекти креативного менеджменту.....	22
1.4. Управління креативністю на підприємстві.....	25
Запитання до обговорення.....	27
Практичні завдання.....	27
Рекомендована література.....	28
Глава 2. Креативне інноваційне мислення як нова фахова компетенція.....	29
2.1. Визначення креативності та креативного мислення.....	29
2.2. Креативні особистості: природа й тестування.....	34
2.3. Як знайти, оцінити і впровадити ідею (техніки креативного мислення та генерування інновацій).....	37
2.4. Креативність у бізнесовому контексті, рецепти успіху.....	41
Запитання до обговорення.....	51
Практичні завдання.....	51
Рекомендована література.....	53
Глава 3. Евристичні методи пошуку інноваційних ідей.....	57
3.1. Креативність як основа інноваційних рішень.....	57
3.2. Методи активізації творчого інноваційного мислення.....	59
3.3. Ділові ігри з використанням евристичних методів.....	64
Рекомендована література.....	66
Розділ II. Управління інноваційним процесом на підприємстві.....	67
Глава 4. Маркетинг інновацій.....	67
4.1. Визначення та різновиди інновацій.....	67
4.2. Поведінка споживача інноваційної продукції.....	70
4.3. Інноваційні проекти: організація та управління.....	75
4.4. Методика розроблення нового товару.....	79
КЕЙС: Аналіз вендингового ринку.....	88
Запитання до обговорення.....	89
Практичні завдання.....	90
Рекомендована література.....	91
Глава 5. Інноваційна політика підприємства: реінжиніринг бізнес-процесів.....	92
5.1. Інноваційна політика підприємства: процесний підхід.....	92
5.2. Моделювання бізнес-процесів в організації.....	95
5.3. Аналіз та оптимізація бізнес-процесів.....	98
КЕЙС: Інструменти виявлення проблем на підприємстві — побудова дерева проблем.....	102
Запитання до обговорення.....	103
Практичні завдання.....	103
Рекомендована література.....	108
Глава 6. Дифузія інновацій.....	110
6.1. Сутність і канали дифузії інновацій.....	110

6.2. Крива дифузії і категорії споживачів інновацій.....	112
6.3. Моделі дифузії інновацій.....	114
6.4. Чинники успішності дифузії інновацій.....	116
Практичний приклад: Клавіатура QWERTY.....	117
Додаток 1. Логістична крива.....	120
Додаток 2. Модель Басса.....	121
Запитання до обговорення.....	123
Рекомендована література.....	125
Глава 7. Інноваційний маркетинг.....	126
7.1. Значення інноваційного маркетингу для підприємства.....	126
7.2. Різновиди інноваційного маркетингу.....	131
7.3. Інноваційні технології маркетингу.....	135
7.4. Інноваційні підходи в маркетинговому менеджменті.....	139
Запитання до обговорення.....	143
Практичні завдання.....	143
Рекомендована література.....	145
Розділ III. Керування інтелектуальною власністю в інноваційному підприємстві.....	146
Глава 8. Економіка інтелектуальної власності.....	146
8.1. Креативна та економічна природа інтелектуальної власності.....	146
8.2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.....	149
8.3. Міжнародна система інтелектуальної власності.....	153
Запитання до обговорення.....	156
Практичні завдання.....	157
Рекомендована література.....	158
Глава 9. Управління інтелектуальною власністю на етапі розроблення інноваційної продукції.....	159
9.1. Основні поняття і принципи управління інтелектуальною власністю.....	159
9.2. Життєвий цикл об'єкта права ІВ і етапи розроблення інноваційної продукції.....	164
9.3. Кількісне оцінювання факторів відстеження ризиків.....	170
9.4. Порівняльна оцінка ефективності інвестиційних проектів.....	173
Запитання до обговорення.....	176
Практичні завдання.....	176
Рекомендована література.....	177
Глава 10. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	179
10.1. Основні підходи та методи оцінювання прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	179
10.2. Послідовність оцінювання прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	182
10.3. Особливості оцінювання прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності.....	184
Запитання до обговорення.....	192
Практичні завдання.....	193
Рекомендована література.....	194
Глава 11. Управління інтелектуальною власністю при комерціалізації інновацій.....	195
11.1. Інноваційні стратегії підприємства при комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.....	195
11.2. Формування на підприємстві портфеля об'єктів права інтелектуальної власності на інновацію.....	198
11.3. Введення в господарський обіг об'єктів права інтелектуальної власності на інновацію.....	200

11.4. Обґрунтування доцільності та способу правової охорони інтелектуальної власності.....	203
11.3. Введення в господарський обіг об'єктів права інтелектуальної власності на інновацію.....	200
11.4. Обґрунтування доцільності та способу правової охорони інтелектуальної власності.....	203
Запитання до обговорення.....	206
Практичні завдання.....	206
Рекомендована література.....	208
Розділ IV. Формування екосистеми інноваційного підприємництва	210
Глава 12. Методологічний генезис категорії «інноваційна екосистема».....	210
12.1. Системний підхід до інноваційної діяльності.....	210
12.2. Просторовий та еволюційний підходи.....	212
12.3. Поняття інноваційної екосистеми.....	215
12.4. Фактори розвитку регіональної інноваційної екосистеми.....	220
12.5. «Відкриті інновації» в моделі функціонування регіональної інноваційної екосистеми	222
Запитання до обговорення.....	225
Ділові ігри	226
Рекомендована література.....	227
Глава 13. Нова роль університетів у інноваційному підприємстві.....	230
13.1. Від «лінійної» до «кооперативної» моделі інноваційного циклу.....	230
13.2. Від моделей університету I і II до моделі «підприємницького університету»	235
13.3. Оцінювання економічної ефективності нової підприємницької моделі університету.....	241
Запитання до обговорення.....	246
Рекомендована література.....	247
Глава 14. Інноваційний кластер як нова складова регіональних екосистем (на прикладі західного регіону України).....	249
14.1. Чинники формування інноваційних кластерів.....	249
14.2. Розвиток кластерних ініціатив в областях західного регіону України	250
14.3. Аналіз галузевої спеціалізації західних областей України.....	252
14.4. Синергія кластерів в умовах глобалізації економіки.....	255
Запитання для обговорення.....	258
Рекомендована література.....	259
Глава 15. Глобальна підприємницька екосистема в умовах відкритості інновацій.....	260
15.1. Передумови формування глобальної інноваційної екосистеми.....	260
15.2. Інноваційний меркантилізм XXI століття.....	262
15.3. Проблеми інноваційного розвитку країн третього світу	263
15.4. Тренди глобального інноваційного розриву.....	264
Запитання до обговорення.....	264
Практичні завдання.....	265
Моделююча ділова гра INNOBAL.....	270
Рекомендована література.....	274
Автори навчального посібника.....	275

BRIEF TABLE OF CONTENTS

SECTION I. Innovative entrepreneurship as a creative process.....	13
Chapter 1. Creativity in innovative entrepreneurship.....	13
Chapter 2. Creative innovation thinking as a new professional competence	29
Chapter 3. Heuristic methods to search innovation ideas.....	57
SECTION II. Management of innovation processes in the enterprise.....	67
Chapter 4. Marketing of Innovations	67
Chapter 5. Innovation policy of enterprise: reengineering of business processes.....	92
Chapter 6. The diffusion of innovation.....	110
Chapter 7. Innovative Marketing.....	126
SECTION III. Management of intellectual property in innovative entrepreneurship.....	146
Chapter 8. Economics of intellectual property.....	146
Chapter 9. Management of intellectual property on stage of development of innovation products.....	159
Chapter 10. Valuation of intellectual property objects.....	179
Chapter 11. Managing of intellectual property during commercialization of innovations.....	195
SECTION IV. Formation of the innovation entrepreneurship ecosystem.....	210
Chapter 12. Methodological genesis of the «innovation ecosystem» category.....	210
Chapter 13. The new role of Universities in innovation entrepreneurship.....	230
Chapter 14. Innovation cluster as new component of regional ecosystems (case of Western Ukraine).....	249
Chapter 15. Global entrepreneurial ecosystem in open innovations environment.....	260